

De waarheid telt niet

Natascha wordt verdacht van de gruwelijke moord op haar moeder. Ze ontkent en toont geen schuldgevoel, noch boosheid op een mogelijke dader.

Late dienst. Als ik het kantoor voor de verpleging binnenkom, heerst er een onrustige spanning. Mijn collega's vervolgen hun gesprek zonder me te groeten, een behandelaar staat bij de deur, op het punt om weg te gaan. Het lijkt alsof hij zich niet goed kan losmaken. Wat is er aan de hand? Een vechtpartij, een spannende opname, een ontsnapping? Geen suïcide, dan is de sfeer anders. 'Ze hoort hier niet', dat lijkt de centrale zin in de gesprekken. En dat er een advocaat komt, en dat er politie was, en dat het heel erg is. Het zal me benieuwen wat er gaande is.

Vermoord

Het gaat om Natascha. Ze is opgepakt omdat ze ervan wordt verdacht haar moeder omgebracht te hebben. In de politiecel probeerde ze zich op te hangen; dat was de aanleiding om haar hierheen te brengen. Ze verblijft in de separeer voor haar eigen veiligheid. Ik heb het verhaal gisteren uitgebreid in de krant gelezen. Een gruwelijke moord met nare details. De dochter, die met de moeder in één huis woonde, was in verwarde toestand opgepakt als verdachte. Nu is ze dus hier, afdeling psychiatrie.

„Ze ontkent de moord in alle toonaarden en ik geloof haar,” zegt mijn collega terwijl hij me indringend aankijkt. „Wat moet ik met die informatie?”, denk ik bij mezelf. Schuldig

of niet, maakt dat voor ons uit?

Ik vraag naar de afspraken en probeer op een rij te krijgen wat mijn rol is. Natascha is hier voor haar veiligheid en ze heeft haar moeder verloren bij wie ze inwoonde. Ik moet haar eerst maar eens ontmoeten.

In het dossier?

Natascha is een grote, forse vrouw van rond de dertig met halflang, ongekamd haar. Ik stel me aan haar voor. In plat Amsterdams zegt ze haar naam, terwijl ze daadkrachtig opstaat en in één adem vraagt of ze kan roken. Dat kan; we gaan buiten de separeer aan een tafel zitten. Ze steekt de ene sigaret met de andere aan. Of ze haar vriend kan bellen, en haar advocaat. Kan allemaal. Ze gaat nogal tekeer tegen hen, ze is uiterst vaag. „Van mij zullen ze niks horen,” zegt ze. Wat betekent die zin? Moet ik gericht luisteren of juist niet? Wat mag ik opschrijven? Kan het dossier worden ingezien door justitie? Stel dat ze me vertelt hoe het zit, wat moet ik dan? We hebben te maken met iemand die wordt verdacht van een móórd!

Afscheid

Als Natascha even voor zich uitstaart, condoleer ik haar. Ze kijkt me verbaasd aan.

„Mijn moeder was alles voor me,” zegt ze. „Vertel eens wat over haar,” vraag ik. Natascha wordt ineens zachter. Haar moeder

was een sympathieke, warme en vrolijke vrouw. Iedereen mocht haar. „Wil je een foto zien?” Na even zoeken is die gevonden. „Die heb ik altijd bij me; hij is gemaakt op haar zestigste verjaardag.” Ik vraag wat ze zou willen doen om afscheid te nemen van haar moeder. Ze wil graag een brief schrijven, of een gedicht. Ik geef haar papier en een potlood. Als ze terug moet naar de separeer vraagt ze of ze de foto mag meenemen. Dat mag.

Als ik haar anderhalf uur later weer bezoek is ze stilletjes, ze vraagt me om te luisteren naar wat ze heeft opgeschreven. Het is een gedicht waarin ze vertelt hoe belangrijk haar moeder voor haar was. Ze huilt.

Type straatvechter

Tijdens een ander bezoek die week is haar vriend er ook. Ik hou me afzijdig. Ze schreeuwen tegen elkaar en ik kan er geen touw aan vast knopen. Ook haar advocaat komt langs. Er lijkt niet veel contact te zijn tussen hen. Ze zegt vooral blij te zijn dat ze hier niet verhoord kan worden; dat ze daarom hier wel wil blijven.

Het contact tussen haar en mij verloopt in de dagen erna grillig. Soms is ze toegankelijk en hebben we een gesprekje, vaak over haar moeder. Dan haalt ze herinneringen op, bij voorbeeld over vakanties die ze als kind met haar moeder doorbracht aan zee. Vaak ook t-

Als ze het niet gedaan heeft, zou ze toch op zijn minst boos moeten zijn op de dader...

er helemaal geen contact en kan ze alleen maar tekeergaan over van alles en nog wat. Ze is niet in de war, alleen erg wisselend in stemming, type straatvechter. Ik kan het wel goed met haar vinden. Maar die moord...dat is zo gek, zo onbegrijpelijk. Als ze het niet gedaan heeft zou ze toch boos moeten zijn op de dader... Als ze het wel gedaan heeft zou ze zich toch schuldig moeten voelen, bang zijn voor ontdekking. Ik voel en merk niets van die gevoelens bij haar. Langzaam dringt tot me door dat Natascha niets, maar dan ook niets met de waarheid heeft. Dat ze in een wereld opgegroeid moet zijn waar de waarheid niet telde. Zo ontzettend anders dan de wereld waar ik in ben grootgebracht. Ik besef dat ze nooit zal bekennen, nooit zal vertellen wat ze weet

omdat de waarheid voor haar niet bestaat. Ze hoeft niet eens iets te verzwijgen. Ik kijk met onbegrip terug op dit contact. Natascha's moeder is op gruwelijke wijze vermoord. Natascha voelt zich niet schuldig en is niet boos. Ik begrijp niets van haar wereld, het enige waar ik wel in kan komen is haar verdriet.

Eenzaam afscheid

Een paar dagen na Natascha's opname is de begrafenis. Onder politiebegeleiding gaat ze erheen. Na de plechtigheid neemt ze in haar eentje afscheid op de begraafplaats. De rest van de familie wil haar niet zien. Natascha leest aan het graf de brief voor die ze aan haar moeder schreef. Ze komt op de afdeling terug met een foto van de kist met

bloemen erop. Die foto wil ze bij zich houden in de separeer.

Na een week is ze weg, naar een kliniek van justitie, waar ze wel verhoord kan worden.

Toch schuldig

Maanden later lees ik in de krant dat Natascha drie jaar krijgt en TBS. Ze blijft ontkennen en gaat in hoger beroep. Weer maanden later lees ik dat in hoger beroep de TBS eraf gegaan is; ze krijgt alleen drie jaar gevangenisstraf. De rechtbank meent dat de kans op herhaling klein is en dus is TBS overbodig. Tja, Natascha had maar één moeder.

Renze Vink, psychiatrisch verpleegkundige

